

DEPRESE ELIJÁŠOVA

(Krnov, 8.3.2026)

I.čtení: I kniha Královská 19, 1-19

II.čtení: Evangelium podle Marka 14, 32-36

Zúčastnil jsem se pracovního setkání Diakonie a mluvilo se tam mimo jiné o problémech, které dnešní společnost trápí a které by měla církev nějakým způsobem lidem pomoci nést.

Mezi těmi nejpalčivějšími těžkostmi současné doby se často zmiňují psychické problémy, které někdy přerůstají až ve vážná duševní onemocnění. Odborníci se shodují na tom, že v posledních deseti nebo dvaceti letech prudce stoupá počet výskytů takovýchto problémů zvláště u mladých lidí.

Není už tak jasná shoda na tom, co tento nárůst způsobuje. Většinou se uvádí mix mnoha faktorů: rozpad tradiční rodiny, znevažování tradičních hodnot, bezbřehá svoboda, politická nestabilita, sociální nejistota, pracovní a studijní tlaky, stres, covidové ohrožení, válka v přímém přenosu, závislosti, svůdnost virtuálního světa a bezskrupulózní algoritmy sociálních sítí. A různé další vlivy, které se podepisují na nás, a nejvíc na našich dětech.

Psychické problémy jsou symptomem dnešní doby. My křesťané máme někdy tendenci je nebrat moc vážně, nebo je dokonce zlehčovat.

Pak nás možná překvapí, když zjistíme, že už Bible psychické problémy lidí zná. A možná, když je zná, v ní budeme moci najít i radu, jak se s nimi vypořádat, nebo přinejmenším, jak jim otupit jejich jedovaté ostří.

Třeba v příběhu proroka Elijáše psychologové a psychiatři vidí ukázkový případ klinické deprese (někteří mluví dokonce o manio-depresi – ve spojení kapitoly 18. a 19.).

Elijáš je ve velkém stresu – sice prožil největší vítězství své prorocké kariéry, ale hned vzápětí mu první dáma Izraelské říše pošle výhrůžný vzkaz a on musí prchat, aby zachránil holý život. Ke stresu a strachu se přidá i únava – tělesná, ale ještě umocněná psychickým vyčerpáním. Po celodenním útěku pustinou je Elijáš úplně na dně a padne pod nějaký pouštní keř; je přesvědčený, že se jedná o jeho poslední hodinku, nemá sílu bojovat dál.

V tu chvíli má docela štěstí, že vůbec usnul – víme, že tento druh psychického vyčerpání často přináší poruchy spánku. Věřím, že je to známka toho, že Elijáše doprovází poustí Hospodin (jako doprovázel lid Izraelský na cestě z Egypta), ale on si to zjevně neuvědomuje, Boží přítomnost nevnímá, zato na něj doléhá lidská samota a pocit marnosti. Navzdory tomu ovšem usnul.

Jenže sotva zamhouří oči, je tady anděl, dloubá do něj, že prý má vstát a najíst se. Už tak je mu zle, a teď ho Bůh sám nejenže nenechá umřít, ale dokonce ho nenechá ani se pořádně vyspat!

Ale dobře, jíst se taky musí, takže Elijáš sní, co dostal – chlebovou placku, kterou zalije obyčejnou vodou z lahve – a zase si lehne. Ale zase ho nenechají si zdřímnout, zase anděl otravuje s krmením, a navíc ještě s dlouhou cestou.

Nakonec ovšem Elijášovi přišel žvanec vhod – v síle toho pokrmu odpochoval čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k hoře Chorébu.

Najednou je únava pryč a muž Boží kráčí jako bezchybný stroj mnoho a mnoho mil. Jeho depresivní stav skončil, byl uzdraven. Pán Bůh ho vyléčil spánkem, jídlem, a společností anděla. To možná bylo úplně nejdůležitější – vědět, že někdo je v tom s ním.

My netušíme ani náznakem, jak tenhle anděl vypadal – jestli měl modré oči, bílou kůži a zlaté oblečení, nebo to byl obyčejně vypadající kolemjdoucí, který se postaral o vyčerpaného uprchlíka. Na vzhledu ovšem vůbec nezáleží – podstatné je, že přinesl ty tři věci, které pomohly Elijáše postavit na nohy – jídlo, spánek a obyčejná lidská společnost.

O několik staletí později křesťané četli tento příběh a našli v tom předobraz Večeře Páně (tedy, s výjimkou toho spánku – ledaže by se započítala dřímota při kázání☺). Tak jako Elijáše zachránil podpopelný chlebík, Večeře Páně zachraňuje nás – dodává nám sílu a odhodlání. Chleba a víno,

jídlo, jako hmatatelný symbol Ježíšovy oběti za nás uondané, a společenství lidu Božího, ve kterém se jeden druhému stáváme anděly a předáváme si ujištění o Boží přítomnosti a Boží blízkosti.

Posilněný prorok pak pochoduje čtyřicet dní a čtyřicet nocí už bez další menáže – tady novozákonníci samozřejmě naskočí Ježíšův půst a zápas s ďáblem pokušelem, a hlavně Ježíšovo vítězství nad mocnostmi zla.

Elijáš dojde k hoře Boží (jedné z hor Božích, o kterých se v Bibli mluví) a tam se s Hospodinem setká osobně. Zažije sílu Boží přítomnosti – jako vichřice, zemětřesení a požár dohromady. A přece cítí, že to není všechno. Bůh přichází se ztišením, mluví hlasem jemným a tichým.

I naše depresivní stavy přinášejí všelijaké otřesy a bouře, ale k uzdravení nepomáhá rozbouřenost, nýbrž upokojení.

Dvakrát slyší Elijáš otázku, co ho trápí. A dvakrát odpoví prakticky doslova stejně: Hořel jsem pro Hospodina, ale vyhořel. Zápasil jsem o Tvůj lid, ale zůstal jsem jediný spravedlivý. Všechno, čemu jsem zasvětil svůj život a svou sílu, ztratilo smysl. Nemá cenu se dál nějak angažovat, chci umřít.

Je zajímavé, že Boží odpovědí na toto stýskání je náklad nových úkolů. Elijáš chtěl jít na odpočinek, ale najednou je zase zpátky v kolotoči státnických povinností – jednoho krále, druhého krále a náhradního proroka má jmenovat... ale vůbec neprotestuje – otočí se na patě a peláší zpátky do civilizace, bez ohledu na okolnosti nebo ohrožení.

Je sice pravda, že z těch úkolů splní nakonec jen jeden, další předá svému nástupci, ale i tak je to zvláštní paradox.

Elijáš nebyl jediným biblickým človíčkem, který prožil zoufalství a vyčerpanost. Dokonce i v Ježíšově příběhu nacházíme chvíli, kdy říká, že jeho duše je slabá až k smrti. Přepadla Ho hrůza a úzkost. Jeho lidskost vyplula na povrch a skoro Ho paralyzovala.

Na druhou stranu ovšem Ho slabost vyprovokovala k modlitbě.

Z toho si můžeme rozhodně vzít příklad: je mu těžko? Klekne k modlitbě. S vírou, že Bůh vyslyší jeho prosby.

A ještě se snaží k modlitbě zlanřit kolegy

Kéž bychom i my, ve stresové situaci dokázali pozvednout zrak k nebi a spoléhat na Hospodina! Ovšem Petr, Jakub a Jan, kteří zde reprezentují církev, vytuhnou. Dohnalo je vyčerpání předchozích dnů, a zjevně situaci nekládají do rukou Hospodinových. V nejtěžších chvílích života, zůstává Ježíš sám.

A přece neucouvnul! Svůj život odevzdal Otci, kterého se tolikrát snažil představit lidem jako blízkého a milosrdného.

Jestliže i samotný Ježíš, Mistr, Učitel, Spravedlivý, trpěl strachem a úzkostí, pak taky rozumí, co prožíváme my, když nás to popadne.

Za Ježíšem ovšem nepřišel žádný anděl, který by Ho posilnil v tento zlomový okamžik. Všechno si musel protrpět až do dna. Kvůli nám a našim hříchům.

Od té chvíle nežijeme jen sami sobě – nýbrž Pánu, který za nás zaplatil, který nás vykoupil z otroctví hříchu. My nemusíme prožívat to, co naši praotcové a pradědové, dokud ještě byli bez Krista.

Ježíš je s námi v každé chvíli, i v té nejtěžší. Pomáhá nám proti našim stresům a úzkostem. Když se cítíme opuštění, když jsme proti světu bezmocní, je s námi. Chvála Pánu Bohu!

Pane Ježíši,

Ty jsi prošel bolestí, zármutkem i osamělostí

A zvítězil jsi nad nimi.

Chválíme Tě za to,

Že nás doprovázíš i v nejtěžších životních chvílích.

A prosíme naplňuj nás Duchem svatým,

Posilňuj svým Slovem,

Abychom nesli dobré ovoce víry.

AMEN!